تاريحي شارىقتاۋ، شەشۋشى تابىس

—— شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ جۇڭگونىڭ ”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندەگى داموۋىنا جەتەكشىلىك ەتۋىنەن ەستەلىك

(باسى 1 ـ بەتتە)

5 جىلدىڭ الدىندا پارتيا 18 ـ كەزەكتى ورتالىق كوميتەتىنىڭ بەسىنشى جالپى ٴماجىلىسى اشىلدى. ”مەملەكەتتىڭ كەلەشەك 5 جىلدىق داموۋ جوباسىن جاقسى جاساۋ جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋعا، رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۋگە، مەملەكەتتى جاپپاي زاڭمەن جونگە سالۋعا، پارتيانى جاپپاي قاتاڭ جونگە سالۋ ستراتەگيالىق ورنالاستىرۋىنىڭ سايكەستى ىلگەرىلەۋىنە سايادى، ەلىمىز ەكونوميكاسىنىڭ، قوعامىنىڭ ۇزدىكسىز اقاۋسىز داموۋىنا سايادى، سوتسياليستىك وسىزاماندانعان قۇرىلىسىنىڭ كەلەلى جاعدايىنا سايادى“. باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ اسقاق تا ايبىندى ٴسوزى ادامدى قۇلشىنا ىلگەرىلەۋگە شابىتتاندىردى.

5 جىل ۋاقىتتا ۋاقىتپەن جارىسا زىمىرادىق.

ۇزدىكسىز وزگەرگەن سان ـ سيفر، ۇزدىكسىز جاڭالانعان رەت قاتارى ٴبىرى ەلدىڭ اياق الىسىنا كۋا بولدى، بارعان سايىن مولايعان تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى تۇرمىستىڭ وزگەرىسىندە ايگىلەندى ——

ەكونوميكانىڭ جالپى مولشەرىنىڭ دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسىنداعى ۇستاعان سالماعى 2015 ـ جىلعى 15.5%تەن 2019 ـ جىلعى 16.3%كە جوعارىلاپ، جان باسىنداعى ىشكى ٴوندىرىس جالپى ٴونىم قۇنى 70 مىڭ 892 يۋانعا جەتىپ، دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ زور كولەمدى ورتاشا كىرىستى شوعىر قالىپتاستى؛ اۋىل شارۋاشىلىعىنان باسقا كاسىپكە ويىسقان 100 ميلليوننان استام ادام جاڭا قالا تۇرعىندارىنا اينالىپ، 50 ميلليوننان استام كەدەي كەدەيلىكتەن ارىلىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ نەشە مىڭ جىلدار بويى مازالاپ كەلگەن مۇلدەم كەدەيلىك ماسەلەسى تاريحي سيپاتتى شەشىم تابۋ الدىندا تۇر...

الاۋلى ساتتەر، تاماشا كوزايىمدار جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋ ساپارىنداعى شەشۋشى بۋىنداردى تاڭبالاپ، تاريحتى ۇمىتپاۋ، كەلەشەككە كوز جىبەرۋدەگى داڭقتى بورىشتى ارقالاۋدا ——

2017 ـ جىلى پارتيانىڭ 19 ـ قۇرىلتايى جەڭىسپەن اشىلىپ، جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان قۇدىرەتتى مەملەكەت قۇرۋ ستراتەگيالىق نىساناسىن ورتاعا قويدى؛ 2018 ـ جىلى رەفورما جاساۋدىڭ، ەسىك اشۋدىڭ 40 جىلدىعى سالتاناتپەن تويلانىپ، دۇنيە جۇزىنە رەفورما جاساۋدى، ەسىك اشۋدى سوڭىنا دەيىن جۇرگىزۋ بەكىمى جاريالاندى؛ 2019 ـ جىلى جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىق سالتاناتى جۇڭحۋا پەرزەنتتەرىنىڭ قۇلشىنا العا ىلگەرىلەۋدىڭ داۋىرلىك جويقىن اعىنىن ۇيىستىردى...

جۇڭگو جاساۋى، جۇڭگو جاساپازدىعى، جۇڭگو سالۋى قوسىلا كۇش ۇستەپ، جۇڭگونىڭ شىت جاڭا بەت ـ بەينەسىن ۇزدىكسىز سومدادى ——

جاساۋ كاسىبىنىڭ ارتقان قۇنىنىڭ بۇكىل الەمدەگى ۇستاعان ۇلەسى 30%كە جۋىقتاپ، ٴۇرتىس 10 جىل بويى دۇنيە جۇزىندە ٴبىرىنشى ورىندا تۇردى؛ جوعارى قارقىندى تەمىر جولدىڭ جالپى ۇزىندىعى 35 مىڭ كيلومەترگە جەتىپ، جوعارى قارقىندى تاس جولدىڭ ۇزىندىعى 150 مىڭ كيلومەترگە جاقىنداپ، جىلجىمالى جۇڭگو ومىرشەڭدىك كۇشى شار تاراپقا تارالدى؛ شياڭگاڭ ـ جۋحاي ـ اۋمىن ۇلكەن كوپىرى 3 جەردى جالعاستىرىپ، بەيجيڭ داشيڭ حالىقارالىق اۋەجايى قاناتىن كەڭگە جايىپ، تالايلاعان كەلەلى ينجەنەريالار دۇنيە ٴجۇزىن قايران قالدىردى؛ C919 ٴىرى تۇرپاتتى جولاۋشى ۇشاعى كوك اسپاندا سامعاپ، ”جۇڭگو تيانياني“ سالىنىپ ىسكە قوسىلىپ، بەيدوۋ جول نۇسقاۋ جۇيەسى رەسمي اشىلىپ، 5G تورابى جەلىسى جەدەل قالىپتاسىپ، جاڭالىق اشۋدىڭ ۇلى كۇشى ۇزدىكسىز شىعارىلدى...

5 جىلدا ەكونوميكالىق ناقتى قۋات، عىلىم ـ تەحنيكالىق ناقتى قۋات، جالپىلىق مەملەكەت قۋاتى جاڭا، زور ساتىعا كوتەرىلىپ، قوماقتى ناتيجەلى جۇڭگو كەرەمەتىن جالعاستى جازىپ، ەلدەن ەرەك جۇڭگو كۇشىن ايگىلەدى.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى الىستى جوسپارلاپ، كەلەلى جاعدايدى كوزدە ۇستاپ، حالىقارا، ەل ٴىشى داموۋىنىڭ بەتالىسىن تەرەڭ باعامدادى. ”13 ـ بەسجىلدىق“ جوبا ۇسىنىسى بولسىن، الدە، ”13 ـ بەسجىلدىق“ جوبا باعدارلاماسى بولسىن، بەتاشارى تۇگەلدەي جاڭا كۇي دەگەن كىلت سوزگە شوعىرلاندى.

قارقىن وزگەرىسى، قۇرىلىم جاقسارۋى، قوزعاۋشى كۇش اۋىسۋى، بۇل — جۇڭگو داموۋىنىڭ جاڭا كەزەڭگە وتكەنىنىڭ زاڭدىلىق سيپاتتى بەينەسى، اناعۇرلىم جوعارى داموۋ دەڭگەيىن بەتكە العان تابيعي تاريحي بارىس.

باس شۋجي شي جينپيڭ: ”13 ـ بەسجىلدىق“ جوبا ەلىمىز ەكونوميكاسىنىڭ داموۋى جاڭا كۇيگە وتكەننەن كەيىنگى ٴبىرىنشى 5 جىلدىق جوبا، ٴسوز جوق، جاڭا كۇيگە ۇيلەسۋ، جاڭا كۇيدى يگەرۋ، جاڭا كۇيگە جەتەكشىلىك ەتۋ كەرەك،- دەپ ايقىن اتاپ كورسەتتى.

جاڭا كۇيدە داموۋ جولى قاي جاققا بەتتەيدى؟

”13 ـ بەسجىلدىق‘ مەزگىلىندەگى ەلىمىزدىڭ داموۋىندا جىلدامدىقتا قاراۋمەن بىرگە، ارتۋ مولشەرىنە دە قاراۋ، ٴتيپتى دە ماڭىزدىسى، ساپاعا قاراۋ كەرەك، ساپاعا يە، ونىمدىلىككە يە، جالعانى جوق، بايانادى ارتۋدى كۇش سالا جۇزەگە اسىرۋ كەرەك“، باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ تۇجىرىمى ايقىن دا بەكەم بولدى.

”جاڭالىق اشا داموۋ، سايكەستى داموۋ، جاسىل داموۋ، اشىق داموۋ، بىرگە يگىلىككە كەنەلەتىن داموۋ ۇستانىمىن بەرىك ورناتۋ جانە شىنايى دايەكتىلەندىرۋ“ — پارتيا 18 ـ كەزەكتى ورتالىق كوميتەتىنىڭ بەسىنشى جالپى ٴماجىلىسى تۇراقتاندىرعان جاڭا داموۋ ۇستانىمى قانداي داموۋدى جۇزەگە اسىرۋ، داموۋدى قالاي جۇزەگە اسىرۋ ماسەلەسىنە عىلىمي جاۋاپ بەردى، ول ەلىمىز داموۋىنىڭ جالپى جاعدايىنا سايىاتىن تەرەڭ وزگەرىس.

پارتيا 19 ـ قۇرىلتاي بايانداماسىندا، ەلىمىز ەكونوميكاسى جوعارى قارقىنمەن ارتۋ كەزەڭىنەن جوعارى ساپالى داموۋ كەزەڭىنە ٴوتتى دەپ ايقىن العا قويىلدى.

2017 ـ جىلى 12 ـ ايدا، پارتيا 19 ـ قۇرىلتايىنان كەيىن، باس شۋجي شي جينپيڭ العاش رەتكى ەل ىشىندەگى قىزمەت تەكسەرۋدە جياڭسۋدىڭ شۇيجوۋىنا كەلدى. شۇيگۇڭ توبىندا باس شۋجي شي جينپيڭ كاسىپورىنداعى دۇنيە ٴجۇزىنىڭ الدىڭعى لەگىن كوزدە ۇستاپ، جاڭالىق اشا داموۋدىڭ جاقسى ۇلگىسىندە، جاقسى تاجىريبەسىندە قۇلشىنا ىزدەنىس جاساۋعا شابىتتاندىردى: ”جاڭالىق اشۋ — كاسىپورىننىڭ وزەكتى باسەكەلىك كۇشىنىڭ قاينارى، كوپتەگەن وزەكتى تەحنيكالاردى سۇراپ الا المايسىڭ، ساتىپ الا المايسىڭ“.

جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋدى نىسانا ەتۋ، جوعارى ساپالى داموۋدى جۇزەگە اسىرۋدى جەتەكشى ەتۋ، جاڭا داموۋ ۇستانىمىن داموۋدىڭ جەتەكشى تاياقشاسى ەتۋ ”13 ـ بەسجىلدىقتاعى“ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋدىڭ جالپى بارىسىمەن باستان ـ اياق ساباقتاستى.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى ۇزاق بولاشاقتى تياناق ەتىپ، جوسپار جاساپ، ٴبىر جوباني اياعىنا دەيىن جالعاستىرۋعا تاباندى بولدى.

5 جىلدان بەرى كۇنى ـ ٴتۇنى قىزمەت ىستەپ، بوران ـ شاشىنعا قاراماي ساپار شەكتى، باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ قىزمەت تەكسەرۋى بايلانىسىمەن قالالىق قالالاردا، اۋىل ـ قىستاقتاردا، كاسىپورىنداردا ٴىزى قالىپ، ورتالىق كوميتەت ساياسي بيۋروسىنىڭ ٴماجىلىسى، ورتالىق رەفورمانى تەرەڭدەتۋ كوميتەتىنىڭ ٴماجىلىسى، ورتالىق قارجى ـ ەكونوميكا كوميتەتىنىڭ ٴماجىلىسى سياقتى ماڭىزدى ماجىلىستەردى تالاي رەت باسقارىپ اشىپ، ماماندار، وقىمىستىلار، كاسىپكەرلەر، عالىمدار، نەگىزگى ساتى ۋاكىلدەرى قاتارلىلارمەن اڭگىمەلەسىپ، ”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندەگى مەملەكەتتىڭ داموۋىنا ٴبىر قىدىرۋ كەلەلى تۇجىرىمدار جاساپ، ٴبىر قىدىرۋ كەلەلى ورنالاستىرۋلار جۇرگىزدى.

تيىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۋعا تۇساۋ بولعان تەرەڭ ساتىلى قايشىلىقتى جويىپ، قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانى نەگىزگى جەلى ەتىپ، جوعارى دەڭگەيدە جوبالاپ، مىندەتتەر مەن شارالاردى العا قويىپ، ”ۇشتى ازايتۋ، ٴبىردى تومەندەتۋ، ٴبىردى تولىقتاۋدى“ ىلگەرىلەتۋدە كورنەكتى ىلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزدى؛

ەلىمىز قوعامىنداعى باستى قايشىلىقتىڭ وزگەرىسىمەن تىعىز ساباقتاستىرىپ، جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋدى ٴدال كوزدەپ، ٴۇش ٴىرى قامال الۋ شايقاسىن باتىلدىقپەن ۋيداعىداي جۇرگىزىپ، فينانس سياقتى سالالارداعى ەلەۋلى حاۋىپ ـ قاتەردەن ساقتانىپ جانە ونى تىزگىندەپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىندا شەشۋشى سيپاتتى ىلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزىپ، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدا كورنەكتى ونىمدىلىككە جەتتى؛

بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەي سايكەستى داموۋ، چاڭجياڭ ەكونوميكالىق بەلدەۋىن داموۋ، گۋاڭدۇڭ ـ شياڭگاڭ ـ اۋمىن ۇلكەن شىعاناق رايونى قۇرىلىسى، حايناننىڭ رەفورما جاساۋىن، ەسىك اشۋىن جاپپاي تەرەڭدەتۋدى ىلگەرىلەتۋ، شىعىس سولتۇستىكتى گۇلدەندىرۋدى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتۋ، چاڭجياڭ اتىراۋىن ٴبىر تۇلعالاندىرىپ داموۋ، حۋاڭحە الابىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ جانە جوعارى ساپالى داموۋ، چىڭدۋ ـ چۇڭچيڭ ٴوڭىرى قوس قالا ەكونوميكالىق شەڭبەرى قۇرىلىسى، تالاي ـ تالاي مەملەكەتتىك كەلەلى ستراتەگيالار وڭىرلىك سايكەستى داموۋ ارناسىن ۇلاستىرىپ، ٴارقايسى ۇلكەن الاپتىق بولىكتەر ۇتىمدى ىقپالداستى؛

رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۋ ۇكىمەت پەن بازاردىڭ قاتىناسىن اشالاپ، جوعارى دەڭگەيلى ەسىك اشۋ ەل ٴىشى ـ سىرتى بازارىن تۇتاستىرىپ، شىنجىن جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ الدىمەن ۇلگى كورسەتۋ رايونى مەن حاينان ەركىن ساۋدا پورتى ياكور الىپ، جولعا شىقتى...

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى سالماقتى دا بايسالدى بولىپ، تاباندىلىقتى ساقتاپ، بۇكىل ەل حالقىن مىزعىماستان كۇشتى ۇيىستىرىپ ٴوز ٴىسىن جاقسى ىستەۋگە باستادى.

”پارتيانىڭ باسشىلىعىنا تاباندى بولۋ“ — ”13 ـ بەسجىلدىق“ جوبا ۇسىنىسىندا، بۇل — ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋدى ىلگەرىلەتۋدە، ٴسوز جوق، بويسۇنۋعا ٴتيىستى 6 ۇلكەن پرينسيپتىڭ ٴبىرى بولدى، سونىمەن بىرگە، جەكە ٴبىر تاراۋ اشىلىپ، ”پارتيانىڭ باسشىلىعىن كۇشەيتۋ جانە جاقسارتۋ“ جونىندە ەگجەي ـ تەگجەيلى ورنالاستىرۋ جاسالدى.

2018 ـ جىلى پارتيا مەن مەملەكەت قۇرىلىمدارى رەفورماسى تەرەڭدەتىلىپ، ٴىشىنارا پارتيا، ۇكىمەت قۇرىلىمدارى بىرىكتىرىلىپ قايتا ۇيىمداستىرىلدى، پارتيا جالپى جاعدايدى تەگىس مەڭگەرىپ، ٴار جاقتاردىڭ ٴتۇزىلىس ـ مەحانيزمدە كۇشەيۋىن سايكەستىردى، بەتالىستى يگەرۋ، كەلەلى جاعدايدى جوسپارلاۋ، ساياسات بەلگىلەۋ، رەفورمانى جەبەۋ رولى ونان ارى كورنەكتىلەندى.

وسى 5 جىلدا قانداي وزگەرىستە دە، داۋىلدى بوراندا دا پارتيامىز حالىققا تىعىز سۇيەندى. ”بىلەك سىبانىپ قۇلشىنا ىستەۋ“، ”جالپى جۇرت ٴبىر نيەتپەن قۇلشىنا ىستەۋ“، ”باقىت كۇرەس جاساۋدان كەلەدى“... باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ۇندەۋىندە بۇكىل ەل حالقى تىزە قوسا قۇلشىنىپ، تىزە قوسا كۇرەس جاسادى.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە دۇنيە ٴجۇزى الاساپىران وزگەرىس مەزگىلىنە كىرىپ، ەكونوميكانىڭ جاھاندانۋى تەرىس اعىنعا تاپ بولىپ، قورعاۋپازدىق، سىڭارجاقتىلىق بوي كوتەرىپ، دۇنيە ٴجۇزى ەكونوميكاسى توقىراپ، جۇڭگو ـ امەريكا ەكونوميكا ـ ساۋدا قاجالىسى كۇشەيىپ، ەلىمىز ەكونوميكاسىنىڭ باسەڭدەۋ قىسىمى ارتىپ، داموۋ جولى تەگىس بولمادى.

بيىل مەملەكەتتىك ەكى ٴماجىلىس كەزىندە باس شۋجي شي جينپيڭ ساياسي كەڭەستىڭ ەكونوميكا سالاسىنىڭ مۇشەلەرىنە اماندىسا بارعاندا بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: كەزەكتەگى ەكونوميكالىق جاعدايعا جالپى بەتتىك، ديالەكتيكالى، ۇزاق بولاشاقتىق كوز ايامەن تالداۋ جاساۋعا تاباندى بولىپ، داعدارىس ىشىندە قۇلشىنا جاڭا وراي جەتىلدىرۋ، وزگەرىس ىشىندە قۇلشىنا جاڭا جاعداي اشۋ كەرەك.

وسى 5 جىلدا مەيلى سىرتقى ورتاداعى وزگەرىستىڭ اساۋ تولقىنىنا قارسى شايقاسۋدا بولسىن، الدە، ەل ىشىندەگى داموۋداعى قيىنشىلىقتار مەن سىن ـ سايىستارعا تۋتەپ بەرۋدە بولسىن، شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى باستان ـ اياق تومەنگى شەكتە ويلاۋعا تاباندى بولىپ، ستراتەگيالىق تاباندىلىقتى ساقتاپ، ۇزدىكسىز قامال الىپ، قيىنشىلىقتى جەڭىپ، داعدارىستى ورايعا اينالدىردى.

2016 ـ جىلى اشىلعان ورتالىقتىڭ ەكونوميكالىق قىزمەت ماجىلىسىندە، ورنىقتىلىق بارىسىندا ىلگەرىلەۋ قىزمەت جالپى ارناسى پارتيامىزدىڭ ەل باسقارۋىنىڭ ماڭىزدى پرينسيپى بولىپ تۇراقتاندىرىلدى.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە جالپى تۇلعالىق جاقتان ورنىقتى بولۋدان باسەڭدەۋ بارىسىندا ورنىعۋعا بەت الۋعا دەيىن، ونان ورنىقتىلىق بارىسىندا وزگەرۋگە دەيىن، جۇڭگونىڭ ەكونوميكالىق اينالىمى باستان ـ اياق ورنىقتى بولۋداي نەگىزگى رىتىمدى ساقتاپ، نەگىزگى بەينەنى ورنىقتىرىپ، نەگىزگى جاعدايدى بەكەمدەپ، ورنىقتىلىق بارىسىندا جاقسارۋ، ۇزاق ۋاقىت جاقسارۋداي نەگىزگى بەتالىستا وزگەرىس بولمادى، كۇردەلى دە الماعايىپ دۇنيە جۇزىنە ورنىقتىلىق جانە تۇراقتىلىق ۇستەدى.

4.9%! بيىلعى 3 ـ توقساندا جۇڭگو ەكونوميكاسى 2 ـ توقساننان بەرگى ۇڭ سانىمەن ارتۋ كۇيىن جالعاستىرىپ، جاندانۋ اناعۇرلىم تەبىندى بولىپ، الدىڭعى 3 توقساندا تۇگەلدەي ۇڭ ارتۋ جۇزەگە استى.

حالىقارالىق اقشا قورى ۇيىمى جۋىردا مالىمەت جاريالاپ، 2020 ـ جىلى الەم ەكونوميكاسى 4.4% كەمەيەدى، جۇڭگو الەمدەگى بىردەن ـ ٴبىر ۇڭ ارتۋدى جۇزەگە اسىرعان نەگىزگى ەكونوميكالىق تۇلعا بولۋى دەپ مەجەلەدى.

”ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدە جانە ەكونوميكانى قالپىنا كەلتىرۋدە تۇگەلدەي دۇنيە ٴجۇزىنىڭ الدىڭعى لەگىندە ٴجۇرىپ، جۇڭگونىڭ قۋاتتى قالپىنا كەلتىرۋ قابىلەتى مەن تاسقىنداعان ومىرشەڭدىك كۇشىن ايگىلەدىك!“، باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ اسقاق تا ارىندى ٴسوزى جۇڭگونىڭ العا ىلگەرىلەۋ جولىنداعى قيىنشىلىق، كەدەرگى اتاۋلىنى جەڭەتىن سەنىمى مەن كۇشىن ايگىلەدى.

رەفورما جاساۋ، جاڭالىق اشۋ، قيىندىقتا جول اشۋ جۇڭگو اتتى الىپ كەمەنى جوعارى ساپالى داموۋ ساپارىنا قاراي جۇرۋگە باستادى

”سول كەزدە اۋلاۋدى دوعارىپ، جاعاعا شىعاتىنىمىزدى بىلگەندە ىشتەي قاتتى ابىرجىدىم، ەلدىڭ ٴبارى تىرشىلىكتەرىنەن الاڭدادى. شىنداپ جاعاعا شىققانىنان كەيىن، ۇكىمەتتىڭ كومەكتەسىپ سۇيەمەلدەۋىندە كوپتەگەن جاستار ونەر ۇيرەنىپ، جۇمىس تاۋىپ الدى“، ـ دەدى انحۋي ولكەسىنىڭ ما ـ انشان قالاسىنداعى بۇرىنعى شۋەجياۋا قىستاعىنىڭ تۇرعىنى سان گۋنياڭ.

سان گۋنياڭنىڭ ۇيىندە 5 قايىق بار، چاڭجياڭدا بالىق اۋلاۋعا تىيىم سالىنعانىنان كەيىن، بالىقشىلىق كەمەسىن شاعىپ بولشەكتەگەندە تولەم قاراجات الدى جانە وتپەلى مەزگىلدە تۇرمىستىق قوسىمشا قاراجات الدى، ٴبىر ۇيلى جان جاڭا قونىسقا كوشىپ كىردى، كۇيەۋى بالىق شارۋاشىلىعىن قورعايتىن تازالىقشى بولدى.

”چاڭجياڭدا بالىق اۋلاۋعا تىيىم سالۋ — كەلەلى شارۋا، 300 نەشە مىڭ بالىقشىنىڭ تىرشىلىگىنە سايادى، بوداۋى از بولمايدى، ٴبىراق جالپى الاپتىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋدا مۇنداي بوداۋ بەرۋ ورىندى“. بيىل 8 ـ ايدا باس شۋجي شي جينپيڭ انحۋيدا قىزمەت تەكسەرگەندە وسىلاي دەپ باسا دارىپتەدى.

چاڭجياڭ — جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ انا وزەنى، ەلىمىز داموۋىنىڭ ماڭىزدى تىرەگى، ەكونوميكانىڭ وزەگى.

2016 ـ جىلى 1 ـ ايدا چۇڭچيڭدە چاڭجياڭ ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ داموۋىن ىلگەرىلەتۋ اڭگىمە ٴماجىلىسىن اشقاندا، باس شۋجي شي جينپيڭ چاڭجياڭنىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىن قالپىنا كەلتىرۋدى بارىنەن ماڭىزدى ورىنعا قويىپ، اۋقىمدى قورعاۋدى بىرگە يگەرىپ، قاۋىرت اشۋمەن اينالىسپاۋدى ايقىن العا قويدى.

ۇلى داريا جوڭكىلە اعىپ، تاۋلار جاڭا بەينەگە ەندى.

5 جىل ىشىندە ەلىمىزدىڭ ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسى تەبىنى بۇرىن بولىپ كورمەگەن دەڭگەيگە جەتتى، 2019 ـ جىلى بىرلىك GDP ەنەرگيا شىعىنى 2015 ـ جىلداعىدان 13.2% تومەندەدى، بۇكىل ەلدەگى 337 ايماق دارەجەلى جانە ودان جوعارى قالالاردىڭ اۋا ساپاسى جاقسى بولعان كۇن سانىنىڭ سالىستىرماسى 82%كە جەتىپ، جەر بەتى سۋ ساپاسىنىڭ III دارەجەگە جەتۋ نەمەسە ودان جاقسى بولۋ سالىستىرماسى 74.9%كە جەتتى، لاستانۋدان ساقتانۋدىڭ جانە ونى جونگە سالۋدىڭ كەزەڭدىك سيپاتتى نىساناسى ٴساتتى جۇزەگە اسىپ، ەكولوگيالىق ورتا ساپاسى جالپى جاقتان جاقساردى.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە جاڭا داموۋ ۇستانىمىن جەتەكشى ەتىپ، ساپادا وزگەرىستى، ونىمدىلىكتە وزگەرىستى، قوزعاۋشى قۋاتتاعى وزگەرىستى ىلگەرىلەتىپ، ەلىمىز ەكونوميكاسىنىڭ داموۋى ”بار ما، جوق پا“ دەۋدەن ”جاقسى ما، جامان با“ دەۋگە بەتتەدى.

5 جىلدان بەرى جاڭالىق اشۋدى جەتەكشى ەتىپ، جوعارى ساپالى داموۋ قوزعاۋشى قۋاتتى اۋىستىرۋدىڭ ەسىگىن اشتى ——

”مىنا ونىمدەردىڭ بارلىعىن وزدەرىڭىز دەربەس زەرتتەپ ـ اشتىڭىزدار ما؟ بازاردى يەلەۋ سالىستىرماسى قانداي؟“، 2020 ـ جىلى 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى باس شۋجي شي جينپيڭ گۋاڭدۇڭدا چاۋجوۋ سانحۋان (توبى) جارنا شەكتى سەرىكتەستىگىندە قىزمەت تەكسەرگەندە ٴبىر فارفور تاقتانى قولىنا الىپ كورىپ وسىلاي دەپ سۇرادى.

كاسىپورىن جاۋاپتىسى باس شۋجيگە بىلاي دەدى: سەرىكتەستىك قۇرىلعان 50 جىلدان بەرى ٴبىر ٴىستى دەن قويىپ ىستەپ كەلەدى، ول — دەربەس جاڭالىق اشۋعا تاباندى بولۋ جانە كاسىپ سالاسىنىڭ تيىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۋدى ىلگەرىلەتۋ، قازىر 90%تەن استام جابدىق دەربەس زەرتتەپ ـ اشىلعان، وپتيكالىق بايلانىس تورابىنىڭ كوننەكتورىنا پايدالانىلاتىن فارفور وزەك الەمدىك بازارداعى پايدالانىلۋ مولشەرىنىڭ 75%تەن استامىن يەلەيدى.

”كاسىپورىندى داميتۋدا، كاسىپ سالاسىنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتۋدا، ەكونوميكانى جوعارى ساپالى داميتۋدا تۇگەلدەي دەربەس جاڭالىق اشۋعا سۇيەنۋ كەرەك“. بۇل باس شۋجيدىڭ شىنايى ٴۇمىتى، سونداي ـ اق مەملەكەت داموۋىنىڭ بەتالىسى.

2018 ـ جىلى 3 ـ ايدا مەملەكەتتىك ەكى ماجىلىس كەزىندە گۋاڭدۇڭ ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ ۇكىمەت قىزمەتتەن بايانداماسىن قاراۋىنا قاتىناسقاندا، باس شۋجي شي جينپيڭ جاڭالىق اشۋدى جوعارى ساپالى داموۋدىڭ قۋاتتى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى.

5 جىلدان بەرى عىلىمي زەرتتەۋ شۋەيۋانىنان، ورىندارىنان جوعارى مەكتەپتەرگە، جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق كاسىپورىنداردان جوعارى، جاڭا تەحنيكالىق رايونداردا دەيىن، باس شۋجي شي جينپيڭ جاڭالىق اشۋ فاكتورى ەڭ تەبىندى جەرلەرگە قايتا ـ قايتا باردى؛ ورتالىقتىڭ ماجىلىسىنە قاتىناسۋدان اكادەميكتەر جينالىسىندا ماڭىزدى ٴسوز سويلەگەنگە دەيىن، باس شۋجي شي جينپيڭ عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدى باستان ـ اياق كوكەيىنەن شىعارمادى.

”جۇڭگوشا دەربەس جاڭالىق اشۋ جولىمەن جۇرۋگە تاباندى بولۋ“، ”اناعۇرلىم كوپ شەشۋشى، وزەكتى تەحنيكالاردى يگەرۋ“، ”تەحنيكالىق جاڭالىق اشۋ — كاسىپورىننىڭ جانى“... 5 جىلدان بەرى رەسپۋبليكانىڭ شەشىم جاساۋشىلارى باستان ـ اياق عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدى مەملەكەتتىڭ داموۋ جالپى جاعدايىنىڭ وزەكتى ورنىنا قويدى.

قىزمەتتىڭ عىلىم ـ تەحنيكا تابىسى مەنشىك ۇقىعى نەمەسە ۇزاق ۋاقىت پايدالانۋ ۇقىعى سىناق ٴتۇيىنىن ورىستەتىپ، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ بولىگىن ورناتىپ، عىلىم ـ تەحنيكالىق سىيلاۋ ٴتۇزىمىن كەمەلدەندىرىپ، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ ساياساتى، شارالارىن اناعۇرلىم كەمەلدەندىردى؛

بەيجيڭ، شاڭحاي، گۋاڭدۇڭ ـ شياڭگاڭ ـ اۋمىن ۇلكەن شىعاناق رايونى حالىقارالىق عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ ورتالىعى قۇرىلىسى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىلدى، 50 نەشە كەلەلى عىلىم ـ تەحنيكا نەگىزدىك قۇرىلعىلارى نىسانى ورنالاستىرىلدى، سالىندى، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ كەڭىستىك ورنالاستىرۋى ۇزدىكسىز ساپالاندى؛

عارىشقا ادام الىپ ۇشۋدىڭ جانە ايدى بارلاۋ ينجەنەرياسىنىڭ تابىسى مول بولدى، بىتىراندى نەيترون كوزى سياقتى ٴبىر توپ مەملەكەت اسىلى ىلگەرىندى ـ كەيىندى سالىنىپ ىسكە قوسىلدى، ساعاتتىق جىلدامدىعى 600 كيلومەترلىك جوعارى جىلدامدىقتى ماگنيتتى قالقىما سىناق ۇلگى پويەزى ٴوندىرىس جەلىسىنەن شىقتى... 5 جىل ىشىندە ەلىمىزدىڭ كەلەلى جاڭالىق اشۋ تابىستارى ىركەس ـ تىركەس جارىققا شىعىپ، كەيبىر وزىق سالالاردا بىرگە جۇگىرۋ، باستاپ جۇگىرۋ كەزەڭىنە ٴوتتى.

”ٴبىز داعدارىس بارىسىندا ۇتىمدى وراي جەتىلدىرىپ، وزگەرىس بارىسىندا جاڭا جاعداي اشىپ، ٴسوز جوق، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدان جاۋاپ تابۋىمىز كەرەك“. 2020 ـ جىلى 10 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇنى ورتالىق كوميتەت ساياسي بيۋروسى كۋانتتىق عىلىم ـ تەحنيكانىڭ زەرتتەلۋى مەن قولدانىلۋىنىڭ بولاشاعى جونىندە توپتىق ۇيرەنۋ وتكىزگەندە، باس شۋجي شي جينپيڭ وسىنى قايتالاي دارىپتەدى.

5 جىلدان بەرى رەفورما جاساۋدا تىڭنان جول سالىپ، جوعارى ساپالى داموۋ ۇزدىكسىز ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىلدى ——

”وراي سىزدەردىڭ قولدارىڭىزدا“. بيىل 8 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى ماگاڭ ساپالى قورىتپا شىبىق ماتەريالدار سەحىندا تەمىر ۇشقىندار شاشىراپ، قاربالاستىق كۇي مەن مۇندالادى. باس شۋجي شي جينپيڭ وسىندا كەلىپ، كاسىپورىندى جەدەل داموۋعا جىگەرلەندىردى.

2016 ـ جىلدان قازىرگە دەيىن باس شۋجي شي جينپيڭ كوپتەگەن بولات ـ تەمىر كاسىپورىندارىندا قىزمەت تەكسەردى، مۇنىڭ ىشىندە بىرىكتىرۋ ارقىلى دۇنيە جۇزىلىك دەڭگەيدەگى كاسىپورىندار قاتارىنان ورىن العان ماگاڭ بار، سونداي ـ اق سىرتقا بەت الىپ دامىپ، زورايعان حىگاڭ بار؛ تيىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعارىلاتقان شوۋگاڭ بار، عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋ قادامىن جەدەلدەتكەن تايگاڭ دا بار.

”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە ەلىمىزدىڭ بولات ـ تەمىر كاسىپ سالاسى جاپپاي زيانعا باتۋىنان ٴوندىرىس قۋاتىن قىسقارتۋ نىساناسىن جۇزەگە اسىرعانعا دەيىن، ونان سالانىڭ ونىمدىلىگى تاريحتاعى ەڭ جوعارى ورەگە جەتۋگە دەيىن، قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانىڭ ناتيجەسىن پارمەندى دالەلدەدى.

وسى 5 جىلدا ٴوندىرىس قۋاتىن ازايتۋ، قورلى ازايتۋ، سۇيەمەندى ازايتۋ ارقىلى ەلىمىزدىڭ ونەركاسىپ ٴوندىرىس قۋاتىنىڭ پايدالانىلۋ سالىستىرماسى 2019 ـ جىلدىڭ سوڭىندا 76.6%كە جوعارىلادى، ماكرولىق سۇيەمەن سالىستىرماسىنىڭ جوعارى قارقىندى ارتۋ ەكپىنى ٴونىمدى تەجەلدى؛

وزىندىك قۇندى تومەندەتۋ ارقىلى 66 جىل الىنعان تيجارات سالىعى تاريح ساحناسىنان شەگىنىپ، كاسىپورىنداردىڭ سالىق اقى اۋىرتپالىعى ونان ارى تومەندەتىلدى، 2016 ـ جىلدان 2020 ـ جىلعا دەيىن سالىقتى ازايتىپ، اقىنى تومەندەتۋ مولشەرى تىڭنان جيىنى 7 تريلليون 600 ميلليارد يۋان اينالاسىنا جەتەدى؛

قامداۋ جاعىنداعى قۇرىلىمدىق رەفورمانى ۋاكىل ەتىپ، ”13 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۋگە جالپى بەتتىك كۇش سالىپ، كوپ تۇيىندەردە قامال الىپ، ماڭىزدى سالالار مەن شەشۋشى بۋىنداعى رەفورما شەشۋشى تابىستارعا قول جەتكىزدى.

(جالعاسى 3 ـ بەتتە)